

ИНСТИТУТ ЗА ОПШТЕСТВЕНИ И ХУМАНИСТИЧКИ НАУКИ-СКОПЈЕ

ЛИСТА НА ПРЕДМЕТИ ЗА МАГИСТЕРСКАТА СТУДИСКА ПРОГРАМА СТУДИИ НА КУЛТУРАТА

(акредитирана од страна на Одборот за акредитација и евалуација на високото образование во Република Македонија)

ПРВ СЕМЕСТАР ЗАДОЛЖИТЕЛНИ ТЕОРИСКИ ПРЕДМЕТИ

ОСНОВИ НА СТУДИИТЕ НА КУЛТУРАТА

Доц. д-р Сенка Анастасова, доцент, научен соработник

Краток опис на предметот: Предметот е академско образложување на интердисциплинираното „постдисциплинираното“ знаење од почетокот на 60-тите години па до денес. Ќе се проучуваат теориските аспекти на културата, мета-културата, доминантните со-односи на културните облици на моќта, хегемониските, антихегемониските процеси во развивањето на културните парадигми и промените и состојбите во современата култура, означени како „судири на значења“ кои произлегуваат од различни социјално диференцирани „начини на живот“. Програмата ќе се занимава со проучување на „институционалните“ и не-институционалните концепти на културните студии и одредувањето на дисциплинарните/антидисциплинарните пресекувања во хуманистичките и општествените науки (филозофија, теорија, социологија, културна социологија, политичка економија, културна економија, историографија, филозофија на медиумите, етнографија, кративни индустрии). Ќе се укаже на влијанието на марксизмот, културализмот, семиотиката, структурализмот, постструктурализмот, феминизмот, постколонијалните дискурси, но и на клучните проблеми на идеологијата и хегемонијата во историскиот развој на поимот култура и култураната мисла. Во средиште на програмата ќе се сопостават методолошките и епистемолошките концепти на Студиите на култура во Британија (Хол), концептите на репрезентација на културата (Вилијамс, Хол), влијанието на францускиот структурализам и постструктурализам, теоријата на хегемонијата на Грамши, ревидираната хегелијанска конструкција во односот на државата-граѓанското општество, моќта на владеење, варијабилните перспективи на облиците на моќта (Фуко), режими, дисциплинирање на знаењето и моќта, економскиот и институционален режим на едукација и произведување на вистината, јавната сфера на мислење и толкување (Хабермас), политичките прашања во сферата на културата, етиката, биополитиката, филозофијата на културата, социјалната филозофија, односот на државата

и поединецот, односите култура, род, влада, политика на артикулацијата / реартикулација/ антиартикулација. Ќе се укаже и на споредбените методолошки варијантите кај Британските / Американските, Австралиските / Европските студии на култура, со цел да се направи анализа и имплементација на културните парадигми во наш контекст.

ФИЛОЗОФСКА И КУЛТУРНА АНТРОПОЛОГИЈА

Проф. д-р Маја Мухиќ, виш научен соработник

Краток опис на предметот: Курсот ќе ја истражува историјата на антрополошката мисла од доцниот 19-ти до доцниот 20-ти век, вклучувајќи и дискусија за главните гранки на антропологијата (социо-културолошка, лингвистичка, биолошка и археолошка антропологија). Посебно сме заинтересирани за улогата на минатите пристапи и антрополошки парадигми, како и за нивната нова манифестација во современата антропологија. Курсот ќе третира исклучително важни етнографии изработени во теков на 19-от и 20-от век, со особен акцент на бринтаската аи американска школа. Голем дел од овие етнографии се и денес дали истата постои или не. Воедно ќе обратиме внимание на тоа како антрополошката мисла била поврзана со други дисциплини и пошироки интелектуални струења.

ПРВ СЕМЕСТАР ЗАДОЛЖИТЕЛНИ МЕТОДОЛОШКИ ПРЕДМЕТИ

ЕПИСТЕМОЛОГИИ НА ОПШТЕСТВЕНИТЕ И ХУМАНИСТИЧКИ НАУКИ

Проф. д-р Катерина Колозова, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Изборот на истражувачките алатки и општиот методолошки приод во секое истражување зависи од изборот на епистемолошката рамка на истражувачот. Припадноста на определена теориска школа, претпоставува доследно придржување на епистемолошката рамка на која ја заговара школата на која истражувачот ѝ припаѓа и, со тоа, примена на методологија која произлегува од епистемолошкиот избор. Во овој курс ќе ги изучуваме епистемолошките правци релевантни за општествената теорија и наука од почетокот на 20-тиот век па наваму: позитивизмот, структурализмот, постструктурализмот, конструктивизмот и деконструкцијата, постколонијалната критика како епистемолошки приод и феминистичките епистемологии од 90-тите наваму. Но исто така, ќе се изучуваат и предмодерните епистемолошки модели, од дијахрониска перспектива. Ќе се загатнат темите на „објективно“ знаење наспроти знаењето создавано од истражувачки субјект кој ја подазбира личната вложеност (својствен на постструктурализмот) и настојува да ја осветли, емпирицизмот наспроти критичката теорија, универзализам и есенцијализам наспроти контекстуализација на знаењето, дискурс и субјект, итн.

Клучни авторитети чии идеи ќе бидат изучувани се: Конт, Леви Строс и Сосир, Кун, Попер, Фуко, Фаерабенд и Квајн. Од дијахрониска перспектива, ќе бидат изучувани прашањата на дуализмот (Декарт), дедукционизмот наспроти индуктивната метода на емпирицистите, рационализмот наспроти теолошкиот ум (или принципот на вера/верба).

ИСТРАЖУВАЧКИ МЕТОДИ И АКАДЕМСКО ПИШУВАЊЕ

Проф. д-р Дона Колар Панов, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Прв дел: Истражувањето и прибирањето информации е наставен предмет во рамките на кој студентите ќе се стекнат со основни знаења за методите на истражување што се применуваат во општествените науки. Предвидените наставни содржини ќе ги воведат студентите во: теоретската и епистемиолошката рамка на истражувачкиот процес; разликите меѓу квантитативната и квалитативната истражувачка стратегија; особеностите на главните квантитативни и квалитативни методи; основните принципи, правила и процедури на истражувачкиот процес; формулирањето на истражувачкиот проблем и изработката на нацртот (скицата) на истражувањето; истражувачките техники за собирање податоци, анализата и обработката на податоците, интерпретацијата на податоците и пишувањето истражувачки извештај, презентацијата на истражувачките податоци, како и меѓународни стандарди и кодекси за спроведување на истражувањата и др. Предметот да им овозможи на студентите стекнување базични знаења за главните методи на истражување во општествените науки. Наставните содржини треба да им помогнат на студентите да ги разберат принципите и правилата на истражувачкиот процес и карактеристиките на различните методолошки постапки за да можат да ги користат податоците од реализирани истражувања во областа во која работат, да концепираат истражување и да формулираат предлог за спроведување истражување, како и самостојно да реализираат помали истражувачки зафати.

Втор дел: Академското пишување е дел од академската и интелектуалната подготовка на студентите на постдипломските студии, со цел да ги воведат во вештините на изготвување на академски текстови – од студентски есеи и семинарски трудови, до истражувачки извештаи и до самостојни научни трудови како што се магистерски тези и докторски дисертации.

Академското пишување се разликува од останатите форми на пишување поради својата структурираност, организација и употреба на строго утврдените норми, правила и конвенции, како за пишување на авторски текстови, така и за употреба и цитирање на туѓи текстови. Заради својата специфика развивана низ векови, академското пишување е потребно да се научи, имајќи во предвид дека академското пишување го карактеризира фактот дека секогаш се пишува со познавање на целната публика.

Овој предмет е практичен предмет, и студентите ќе се запознаат со основните норми, правилата и конвенциите на академското пишување со посебен акцент на изготвување на магистерските трудови и на докторски дисертации.

ВТОР СЕМЕСТАР ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ

СОВРЕМЕНА ПОЛИТИЧКА ФИЛОЗОФИЈА

Доц. д-р Игор Јовановски, доцент/научен соработник

Краток опис на предметот: Филозофијата е науката која ги поставува темелите на системот на вредности на секоја историска епоха, вклучувајќи ги и оние на општествените поредоци кои се доминантни во дадениот период. Со други зборови, филозофијата ги пропишува основите на тоа како еден свет „се мисли самиот себе.“ Филозофските идеи се подлогата на промените во развојот на како на егзактната така и на општествената научна мисла. Идејата на демократија со која живееме денес е филозофски концепт, исто како и доминантните либерални идеи на „индивидуална слобода“, „право на избор“, човекови права. Повеќето од овие вредности се чинат саморазбирливи, но всушност не се – тие имаат историјат на нивно настанување, докажување и етаблирање како релевантни. Рационализмот во филозофијата наспроти теологијата ги вовеле и цврсто ги етаблираше просветителските идеи на секуларизмот и либерализмот, според кои живееме и денес. Во ерата на технолошки и научен развој како и темелна трансформација на модерното општество заснована на деконструкцијата на идеите на класичниот просветителски хуманизам, реконфигурација на родовите и семејните односи, вградувањето на политичката идеологија во секојдневието на поединецот и повнатрешнување на објективниот политичко економски диктат како личен хабитус, потребно е да се запознаеме со идеите на биополитиката (Фуко, Агамен), политичката теологија и теоријата на суверенитетот (Шмит), радикалната демократија (Лаклау и Муф), перформативност (Батлер), хабитус (Бурдје) и психаналитичката анализа на идеологијата како култура (Жижек).

ТЕОРИИ НА МУЛТИКУЛТУРАЛИЗМОТ

Проф. д-р Маја Мухиќ, виш научен соработник

Краток опис на предметот: Курсот ќе ги истражува и анализира длабински централните теми, концепти и контроверзи поврзани со проблемот на мултикултурализмот. Студентите ќе се запознаат до комплексноста на феномените етницитет и нација и разновидните теории поврзани за нивната историја и развој. Низ анализата на тие феномени, ќе се пристапи и кон вивисекција на теориите на мултикултурализмот, но и на нивната сложеност во доменот на апликабилноста врз реални општествени околности.

ТЕОРИЈА НА НАРАТИВНИТЕ ИДЕНТИТЕТИ

Доц. д-р Сенка Анастасова, доцент, научен соработник

Краток опис на предметот: Предметот се занимава со принципите на наратологијата како дисциплина и конструкцијата на идентитетите преку процесот на раскажување. Ќе се актуализираат суштествени проблеми на теоријата на културата и *политичкото* во современите теории на културата. Опфатени се клучни категории на родовите релации, категоријата „(пост)идентитет“, културолошките разлики проектирани во соодносите историја, историографија, нација-род, нација-држава, како и постколонијалистичките концепти – преместување, дислокација, идентитет. Ќе се образложат културните диференцијации анализирани преку проблемите на колонијализмот на националната држава во надворешна, гео-политичка смисла и во смисла на внатрешната колонизација, впишана во индивидуалноста на жените и во нивниот сооднос со заедницата. Ќе се анализира социолошкиот контекст во кој се активираат анализите на родовите проблеми, паралелно со расната, класната сегрегација, асимилацијата, сепаратизмот, мултетничките општества, идентитетот, различноста, проблемите на глобализацијата, глобалноста, културните норми и регулативи во индивидуата, општеството, пазарот, распоредот на силите на моќта. Политичката теорија има за цел да укаже на социјалните разлики изразени како проблем на социјалните права, при што ќе се диференцираат конструкциите на приватните и на јавните светови, со цел да се одредат динамиките на прераспределба и однова дефиниција на родовите улоги во општеството.

СТУДИИ НА ПОЛИТИКИ ВО ЦИВИЛНИОТ СЕКТОР

Доц. д-р Ристо Карајков, доцент / научен соработник

Краток опис на предметот: Овој предмет ќе им пристапи на политиките како социјални решенија, стратегии и институционални процеси за управување и развој на општествата и културата. Современите културни политики ќе бидат разгледувани од аспект на нивното менување во контекст на глобализацијата, како и во однос на националните/локалните стратегии формулирани преку тековните културни струи и проток на капитал. Предметот ќе ги истражи главните социјални, политички и институционални фактори кои влијаат врз развојот на уметноста, медиумите, културните програми, социјалната инклузија, односно, ексклузија во современите општества. Клучните прашања на кои ќе се осврнеме се: империјализмот и национализмот, културното планирање, заедница и идеологија, како и други аспекти на односот меѓу културата и владеењето.

КОМУНИКАЦИИ, СОЦИАЛНИ МЕДИУМИ И КУЛТУРА

Проф. д-р Дона Колар Панов, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Овој курс се концентрира на предизвизите наметнати од глобализацијата и тоа на глобално ниво, како извор на општествено-културни трансформации но и

преобразби, реструктурирања на план на човековиот субјективитет. Медиумските, комуникациски „простези“ (интернетот, но и телевизјата како дел од културата и биополитиката на секојдневието) го растемелуваат класичниот, просветителски модел на Човекот и вредностите на модерниот хуманизам. За оваа цел треба да се проучат темелните идеи на студиите на медиумите и семиологијата (Меклуан), на виртуелноста (Вирилио), симулакруми и симулации на Жан Бодријар, теориите на кибер културата (Харавеј и други). Овој предмет овозможува стекнување на професионални вештини и академска оспособеност на оние кои работат или бараат работа во индустриите на комуникации и медиуми (на пример, електронско новинарство, развивање на политики од овии објаста, односи со јавноста, туристички маркетинг и слично).

ВОВЕД ВО ПОСТКОЛОНИЈАЛНА КРИТИКА

Доц. д-р Сенка Анастасова, доцент, научен соработник

Краток опис на предметот: Предметот се занимава со проучување на постколонијалната критика, културата, идентитетот, нарацијата, родовите проблеми. Фокусот ќе биде ставен врз *интракултурното* разграничување (категоријалност на роб, варвари, жена – вон политичкото), *интеркултуралното* разграничување (Запад, Првиот свет наспрема Ориентот, Третиот свет), Малиот (блискиот), Големиот (далечниот) Друг. Егзил, миграции/имиграции, дијаспорични заедници. Дискурси во транзиција. Автоколонизација. Пристапи кон културалната другост (дистанца, гетоизација, асимилација инклузија), Другиот како предмет на страст и како културен производ. Демонтирање на идеолошки слики (варварин) и утопистички слики. Имагологија (ксенофилија, ксеноманија, ксенофобија). Принципите на егзотизмот и на концептуалниот туѓинец. Заложбата на нарацијата во културните студии - кон мултикултурната епистемологија. Ќе се укаже на *номадизмот* како нелинеарна нарација, ризом (Олива), дериватвноста (преземањето, увезувањето на победничките идеи), автореферентноста и катахрезисот. Мали визави големи наративи. Односот културен центар – културна периферија. Идентитети: гранични, лиминални, интерстицијални, номадски, повеќекратни, умножени. Идентитетот врамен во национализмот и империјализмот. Транслациони идентитети (Хоми Баба). Конфликтот на идентитети. Конфликтот на нарација (пример: Македонија). Колонизираниот субјект на нарација и категоријата „субалтерност“ (Г. Спивак). Исто така, ќе се изучуваат и психоаналитичките општествени теории на Жак Лакан, Славој Жижек и Џудит Батлер.

СТУДИИ НА РАЗВОЈ

Доц. д-р Ристо Карајков, доцент, научен соработник

Краток опис на предметот: Живееме во свет каде што меѓузависноста на светот станува се поголема, со тоа се јавува една поширока перспектива и комплексноста на линкови и нови знаења за нивните сличности и разлики. Предметот, Студии на развој, преку компаративна студија ќе ги воведат студентите во економијата, општеството и културата, кои доживуваат брзи развојни промени. Предметот преку интердисциплинарен пристап ќе се фокусира на следните развојни

феномени и проблеми: контрадикторните процеси на економскиот, политичкиот и социо-културниот аспект на глобализацијата и нивниот импакт врз родовите улоги, културата и интеркултурната комуникација. Понатам, предметот ќе се осврне и на конфликтите на различните начини на владеење и управување во рамките и помеѓу меѓународните актери и заедници, промена на улогата на науката, новите односи меѓу државите и транснационални компании, со кои се промовира ширењето на новите технологии и иновации, како и потенцијалните ризици на регионална и социјална поларизација и социјални нееднакости.

МУЛТИКУЛТУРНИ ПЕРСПЕКТИВИ ВО СТУДИИТЕ НА КОМУНИКАЦИИ

Проф. д-р Дона Колар Панов, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Целта на овој предмет е да се разберат начините не кои луѓето општат меѓусебно, изучувајќи го одблиску начинот на кој се третираат интернетничките односи во медиумите, со цел да се разберат стратегиите на комуницирање на културите кои воспоставуваат соживот, од гледна точка како на малцинствата така и на мнозинските групи. Целта на овој предмет е да објасни како општествените сили како култура, род, раса и етничка припадност влијаат на комуникацијата на поединците и групите и тоа во различни контексти. Ќе се изучува и тоа на кој начин општествените системи се обликувани и под влијание на процесите на комуникација и под влијание на мноштво контексти.

ВОВЕД ВО ВИЗУЕЛНА КУЛТУРА

Доц. д-р Сенка Анастасова, доцент, научен соработник

Краток опис на предметот: Предметот треба да го покаже интердисциплинарно проучување на методологијата и епистемологијата на визуелната култура во сооднос со културните студии. Ќе се укаже на проблемот на 'визуелноста' како на културолошки феномен, а не само како на структурален феномен на уметноста. Предметот треба да ги покаже поместувањата на современата визуелна култура во рамки на културолошките дисциплини, некаде помеѓу естетиката и теоријата на култура и уметност и методологијата на културолошките истражувања. Методолошкиот прстап во предметот Основи на визуелна култура настојува да даде не само компаративистички приод меѓу уметностите туку да понуди интердисциплинарно преплетување на манифестациите на визуелното во сферата на електронските и дигиталните технологии. Идејата е да се потенцира визуелното како културолошки феномен, низ анализа на 1) иконички знаци (дефинирање на категориите и манифестацијата на сликовноста на визуелното), 2) порака (причини за дефинирање и специфики), 3) категоријален апарат (проширување на поимот визуелност од аспект на влијание на индустриските и технолошките медиуми на комуникација, 4) политика (анализа на културната продукција денес од аспект на политичкоста и имплементирање во општествените сфери. Идејата е да се покажат облиците на културација на секојдневните визуелни дискурси и нивните крајни манифестации и појавности во општествената сфера и системите на значење.

ТЕОРИИ НА СЕКОЈДНЕВИЕ И МЕДИУМИ

Доц. д-р Сенка Анастасова, доцент, научен соработник

Краток опис на предметот: Ќе се проучуваат најважните идеи во културолошките изучувања на медиумите, ќе применува дискурзивна и репрезентациска критичка анализа на секојдневните медиумски формати: магазини, неделници, телевизиски програми и секојдневните облици на конзумеризам од гледна точка на културата.

Ќе се изучуваат семиолошките и структуролошките (културно-антрополошки) основи на студиите на „медиумот“ (МекЛуан), технологиите на медиумите и културата, техниките на организација на произведувањето на стварноста (Бурдје, Бодријар), жанровите, проблемите на репрезентација и нивната поврзаност со политиката на економијата. Ќе се постави апарат за анализа на идеолошките концепти, ќе се анализира ‘стварноста’ наспроти ‘стварното’ (Жижек), спектакуларизацијата на општеството, ќе се утврдат концептите на публиката и рецепцијата, со акцент врз идеолошките концепти на потрошувачката култура. Ќе се укаже на градењето на институциите на знаењето и на корпорациите во медиумската индустрија и глобализација, низ призма на критички дискурси. Пристапот е интердисциплинарен, методологијата и епистемологијата е од културните и комуниколошките студии.

МИТ, ТРАГЕДИЈА И РОД

Проф. д-р Катерина Колозова, редовен професор/научен советник

Краток опис на предметот: Цел на предметот е повторно да се испита достапниот материјал почнувајќи со примери од праисториската религија, низ верувањата и култната пракса на блискоисточните и медитеранските култури во антиката, разликувани како регионално, така и хронолошки. Историјата на религија, низ перспектива на култна пракса и митологија, нуди уште едно гледање на улогата на родовата разлика и на свесноста за дуалноста на машките и женските божества во антиката. Позицијата на жената во митолошкото и религијското наследство на антиката е често проследено со недоразбирања потекнати од машките извори, но исто така и од гледната точка на модерното општество.

Меѓусебната зависност на машкиот и женскиот елемент е признаена како движечка сила во религијскиот развој. Политеизмот како инклузивен и динамичен систем ја признава независно ста на одредените култови, давајќи можност за опстанок на женско ориентираните религијски концепти.

Користејќи ја призмата на свесност за родова интерпретација, овој предмет отвора широки нови подрачја на истражување, како на пример жената во ритуалната активност, улогата на жената како медијатор меѓу луѓето и боговите, или спиритуални предлошки на типови на женски божества и нивните машки придружници. Иконографското сведоштво во уметноста и археологијата ќе бидат додатно користени како илустративна позадина.



INSTITUTE OF
SOCIAL
SCIENCES AND
HUMANITIES
SKOPJE